

RÁKOSPALOTA, Városközpont Ötletpályázat

VÁROSI KÖTŐSZÖVET

A jelenlegi helyzet alapjai

Rákospalota jelenlegi városközpontja erőteljesen magán viseli az elmúlt kb. 150 év különböző városépítészeti beavatkozásainak nyomait. A gyors fejlődésnek köszönhetően, egymástól függetlenül kialakult karakteresen eltérő beépítések határai a jelenlegi központ széleinél ütköznek egymással. A közjük ékelődő, eredeti települési szövetből megmaradt központi helyzetben lévő mag hiányos szerkezetű, vegyes jellegű beépítésével mostani állapotában inkább gátolja a kapcsolatteremtés lehetőségét, mintsem erősítené azt.

A heterogén környezetben a különböző időszakokban egymástól függetlenül, random módon telepített közfunkciók főként egy egységesen kialakított gyalogos közlekedési rendszer hiányának köszönhetően elszeparáltan, szétszórva helyezkednek el „L” alakban a szövetben. Az egyébként a városi életminőségére külön-külön pozitív hatást gyakorló, a területen egymás mellé rendelt funkciók azonban, léptékbeli különbségeik és a közöttük lévő kapcsolatok hiányából fakadóan, jelen esetben gyengítik egymást. A kifelé zárt sporttelep hatalmas tömbje, a nehezen megközelíthető, a területről leszakadó Karácsony Benő park, és a vasútállomás mind ehhez járulnak hozzá.

Az általunk készített terv elsősorban a fragmentált városszerkezet problémáját kívánja orvosolni egy jól definiált gyalogos és kerékpáros közlekedési rendszer kialakításával, és egyben igyekszik megteremteni az egymástól eltérő léptékű funkciók közötti kapcsolatot és egyensúlyt. Egyfajta kötőszövetet szeretünk volna létrehozni, amely összekapcsolja az egymástól elszakadó területeket és egyben a szelíd közlekedési rendszer kérdését is kezeli.

Mindez hétköznapira fordítva értelmezésünkben a következőket jelenti

Furcsa szituáció

A városközpont keresése A Bácska utca és a Budai II László stadion környezete

Az elmúlt évszázadban valószínűleg utoljára a négy templom telepítéskor illetve az 1938-as pályázat alkalmával merült fel a méltó városközpont létrehozásának gondolata.

A XX. század elején történt erős felütés ellenére a négy templom közé ékelődött egykori temető területe mára – központi elhelyezkedése ellenére – teljesen kiesik a város vérkeringéséből. A hagyományos városszövet itt felszakad, szabadon úszó épületek, területek lebegnek a „semmiben”, keresik kapcsolataikat.

Az 1938-as pályázat idején még meg volt a reális lehetősége annak, hogy egy erős szervezésű keretes beépítésű tér létrehozásával kialakulhat a városközpont. Vajon ez a szegedi Dóm tér méreteit meghaladó léptékű szigorú szervezésű, központosított tér, közepén a nagytemplommal mennyiben vált volna be? Ma már nincs mód arra, hogy ezt megtudjuk. A környezet olyan mértékben zilálódott szét a templom körül, hogy nem tűnik reálisnak ilyen jellegű központosítás felvetése.

Tervünk fő gondolatfonala éppen ellentétes ezzel a telepítési logikával.

Hosszas elemzés és a város aktív pontjainak letapogatása után arra jutottunk, hogy ami első ránézésre hátránynak tűnik – mégpedig a szétagoltság, felhalmozott koncepciótlanság, szervezetlenség – magában rejt több izgalmas előnyt is. Például a levegőt és az áramlást, az élő szövet jelleget. És bár jelenleg a látszólag egymástól függetlenül elszórt szervek között semmilyen értelmes kapcsolat nincs, ennek biztosítása hirtelen felértékeli a hosszan elnyúló központ környezetében található városrészeket.

Ugyanis a városrész fontosabb pontjai, jelentős terei, különböző közfunkciói jól behatárolhatóan két korábban jellemzően zöldterületként (időben folyamatosan változó mértékben beépítve) meglévő zóna körül sorakoznak. A Karácsony Benő park, Bácska utca, Fő út, Széchenyi tér és Budai II László stadion környezetének vonulata adja azt a szép vonalvezetésű, kellemes – bár jelenleg foghíjas – térsort, amely megfelelő beavatkozással izgalmas többközpontú, kisvárosias, a szó jó értelmében vett vidékies (tehát szellős, levegős, dúsán fásított, gyalogosan bejárható, stb.) városszervező „főúttá” válhat.

A szisztematikus fejlesztés eredményeként nem egy mesterségesen kinevezett központot favorizálunk, hanem a Fő út mentén sorjázó településrészeket hozzuk helyzetbe, helyezzük kontextusba.

A vizsgálat során feltárt gócpontokat, szerveket egy „kötőszöveti rendszerrel” kívánjuk egységes szervezetté gyúrni.

A városrész életében fontos területek a következők:

A vasútállomás környéke, amely a távolabbi környezettel tart kapcsolatot (a szomszédos kerületben intenzív közlekedési csomópont kötődik hozzá)

A piac és környéke. Nem kell magyarázni a jelentőségét. Minden élő város egyik legfontosabb helye a piac. Ráadásul itt közel a közlekedési zónához, és jó megközelítési lehetőségekkel

A városközponti foghíjas tömb a két főutcával határolva és a Széchenyi tér. E körül találhatóak szétszórva, de mégis részervezve a különféle közintézmények. Ez az eredeti település központi zónája, mindenhol jól elérhető. Itt zajlik a napi ügyintézés. Ez a leg városiasabb terület jelenleg is.

A sportpálya környéke. Teljes szétziláltság, pusztulás. A területet különféle kereskedelmi érdekek mentén folyamatosan elaprózásra került, kerül. Értékes terület elhelyezkedése miatt, de teljesen kihasználatlan.

Koncepciónk

Tervünk lényege, hogy a fentebb vázolt problémás területeket megfelelő városépítészeti- és szervezési beavatkozásokkal lüktető élő szervezetté lehet összekovácsolni.

Ha kellemes környezet fűzi össze ezeket a területeket, ha gyalogosan kényelmesen és biztonságosan megközelíthetőek, bejárhatóak az aktivitási pontok, ha közben esetleg pihenésre, találkozásra, szórakozásra, ünneplésre alkalmas és buzdító helyeket alakítunk ki, ha helyzetbe hozzuk, felértékeljük, megmutatjuk a rejtőzködő értékes épületeket, zöldfelületeket (templomok, fasorok, parkok, városháza) akkor megkaptuk az élő városközpontot. Amely valójában mindig is itt volt, csak álruhát viselt.

Ismerve az önkormányzatok és az ország anyagi lehetőségeit (amely nem pillanatnyi probléma) nem lehet évtizedek alatt létrehozott épületállományt, fejlesztéseket egy mozdulattal lecserélni. Valószínűleg az ilyen utópisztikus megoldások nem is életképesek hosszú távon.

Részleteiben

A felüljáró a piac és a vasútállomás forgalmas rohanós, nagyvárosi csomópont. Jelenleg bódéváros. Az általunk elképzelt alapvetően közlekedési célú épületet (P+R parkoló, felüljárók, kerékpáros csomópont) szorosan a szomszédos Karácsony Benő parkhoz kapcsoltuk. Az épületünk valójában a park folytatása. Ez a kapcsolat kölcsönösen előnyhöz juttatja a két felet. Egyrészt a nyüzsgő közlekedési zónából kilépve azonnal a pihenőparkban találjuk magunkat, megállhatunk egy hosszabb pillanatra egy kávé mellett, vásárolhatunk hazafelé menet, stb. Illetve az itt megtelepülő kereskedelmi, szolgáltató tevékenységek jelentős átmenő forgalom kiszolgálásával számolhatnak.

Az épületet úgy alakítottuk, hogy a park szabadidős tevékenységeinek egy részéhez megfelelő háttérrel tudjon biztosítani. Szabadtéri színpad, fiatalok szabadidős tevékenységének helyszínei (ifjúsági ház, „deszkás pálya”, közösségi termek, kávézók).

A másik végen a sportközpont kialakításával szintén egy élő városi közeg létrehozására törekedtünk. A tervezett épület méretei ellenére nem csak körüljárható szobor a zöldfelület közepén, hanem egy óriási átjáróház. Az eredeti városi szinten

és az új emelt passzázs-szinten összeköti a két eddig elválasztott városrészt. A meglévő parkban a nyomokból látható közlekedési irányokat igyekeztünk megtartani, az épület nyitott házként átengedi magán a használóit. Ugyanakkor sokféle megállásra, aktív kikapcsolódásra készítő funkciót biztosít.

A sport mellett alkalmas fedett városi rendezvényközpontként való működésre is. A konglomerátum jellegű épületben adott esetben szabadon lehet egybenyitni tereket, akár a sportpálya és a csarnok terét is.

A tervezett sportiskola elavult tornaterme helyett a két épület összekötésével egy még jobban használható, még sokoldalúbb együttes jön létre.

Az épület mind a pontházak előtt tervezett rendezvényhelyszínnek is alkalmas sétánnyal, mind az Illyés Gyula utcával kommunikálni igyekszik.

Az Epres sor felé megfelelő háttérrel tud biztosítani a nagyobb városi szabadtéri rendezvényeknek is, amelyek egészen a templom körüli park területére is átnyúlhatnak.

És ezzel elértünk a lényegi részhez.

A két előbb vázolt terület között alakítottuk ki az Epres sor mellett húzódó széles parkos rendezvényterület végén – a templom főhomlokzatára szervezett – elegáns burkolt városi főteret. Ez a kis szabálytalan alakú teresedés úgy jön létre, hogy a hagyományosan kialakult Y elágazás sarkára egy határozott középület tömböt telepítettünk, a forgalomcsillapított Bácska utca és Fő utca közötti tömb végét pedig egy határozott elegáns térfallal zártuk le. E két téralakító elem között alakul ki a terünk. A környező új épületek földszintjein közfunkciókat, emeletein városi intézményeket helyezünk el. Ezeket a rajzokon szerepeltettük.

Erről a városi térről a belvárosi gyalogos közlekedési gerincet jelentő új Bácskai utcán (itt az új beépítés földszintjén szintén üzleti funkciókat tervezünk) és a tömbön keresztül nyitott átjáróházakon, udvarokon keresztül juthatunk át a Karácsony Benő parkhoz. Ebben a tömbben jellemzően városi közfunkciók, mélygarázs, irodák, egészségügyi intézmények kaphatnak helyet. A tömb belsejében alternatív városi felületek alakulhatnak ki.

Az egész tervezés során igyekeztünk a meglévő kisvárosi, zöld léptéket tiszteletben tartani. Tartózkodtunk a túlzott beavatkozásoktól, attól, hogy túlépítsük, túlburkoljuk a tereket. A rajzokon javasolt gyalogos úthálózat valójában egy sok megfigyeléssel és a lakók napi rutinjának, a város életének nagyon pontos feltárásával meghatározható – célirányos csapások szövedékének – illusztrációja.

Ez a városi szövet a tervünk lényege.

